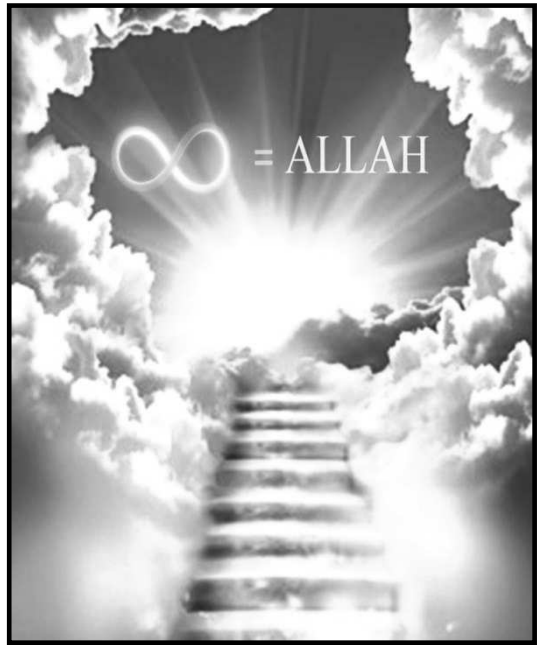
SONSUZLUĞUN SONSUZLUĞU

[114 KOD]

SONSUZLUĞUN SONSUZLUĞU

[114 KOD]

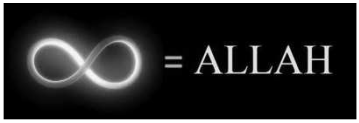

„خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا“

MURAT UKRAY

SONSUZLUĞUN SONSUZLUĞU

[114 KOD]

Yazarı (Author): Murat UKRAY (Turkish Writer)

Sayfa Düzeni ve Grafik Tasarım: eKitap Projesi

Yayıncı (Publisher): eKitap Projesi

Baskı ve Cilt (Print): POD (Bookmundo) Inc.

İstanbul - Ağustos 2015

ISBN: 978-605-7748-20-1

eISBN: 978-605-9654-31-9

İletişim ve İsteme Adresi:

E-Posta (e-mail): muratukray@hotmail.com

İnternet Adresi (web): www.kiyametgercekligi.com

© Bu eserin basım ve yayın hakları yazarın kendisine aittir. Fikir ve Sanat Eserleri Yasası gereğince, izinsiz kısmen ya da tamamen çoğaltılıp yayınlanamaz. Kaynak gösterilerek kısa alıntı yapılabilir.

قىيامەت گەرچەكلىغي كۈلّيّاتى

Kıyamet Gerçekliği Külliyatından

SONSUZLUĞUN SONSUZLUĞU

&

[114 KOD]

"خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا"

©Copyright By: Murat Ukray

~ 2015 ~

YAZAR HAKKINDA

Murat UKRAY,

17 Ağustos 1976 tarihinde İstanbul'da doğdu. İlk, orta ve lise öğrenimini İstanbul'da tamamladı. Daha sonra Yıldız Teknik Üniversitesi Elektronik Mühendisliği bölümünde ve aynı üniversitenin fen bilimleri enstitüsünde yüksek lisans öğrenimi gördü. 2000'li yılların başından bu yana, çeşitli yerli ve yabancı kaynaklardan araştırmalar yaparak imanî ve bilimsel konularda çeşitli makaleler ve grafik tasarımları (aralarında Hz. Mevlana, Üstad Bedîüzzaman Saidî Nursî'ye v.b. ait çizimlerin de bulunduğu) eserleri hazırladı. Çocuklar için "*Galaxy*" isimli bir oyun tasarladı.

Yazarın, kaotik zaman serileri ve yapay sinir ağlarıyla borsa da tahmin sistemleri üzerine uluslararası düzeyde yayınlanmış bir makalesi ve yayınlanmış iki kitabı vardır. Bunlardan ilki: Kıyamet Gerçekliği, Kur'ân'daki İncil'deki ve diğer bazı ilmî kaynaklardaki kıyametin büyük alâmetlerini içinde bulunduğumuz zamana yönelik açıklamaya ve aydınlatmaya yönelik bir çalışmadır. Kitaba, ayrıca günümüz Türkçe'sini Osmanlı Alfabesine kodlayan bir de Osmanlıca Alfabe konulmuştur. Kitap, bu konuyla ilgili Kur'an âyetleri ve hadislere yönelik batınî bir tefsirdir. İkincisi ise: 5 Boyutlu Rölativite ve Birleşik Alan Teorisi, Plâton'dan günümüze kadar devam eden süreç içerisinde yapılan fizik yasalarını birleştirme çabasına yönelik bir çalışma olup,

Kur'ân'ın bazı semavî müteşâbih ayetlerinin tefsirine yönelik, bugüne kadar çeşitli bilim adamları tarafından yapılmış matematiksel ve fiziksel çalışmaları da içerecek şekilde, gözlemleyebildiğimiz maddî evreni matematiksel olarak açıklamaya çalışan zahirî bir tefsirdir. Kitapta, evrenin yapısını ve karadelikleri açıklayan hikmet (fizik) yasaları çeşitli teoremlerle anlatılmakta olup, yüksek bir matematik bilgisi gerektirmektedir. Her iki çalışmanın da amacı iman-ı tahkikînin batınî ve zahirî kutuplarına yöneliktir.

2011 yılında, "İnternette e-kitap yayıncılığı ilkeleri" ve "5-Boyutlu Relativite & Birleşik Alan Kuramı & Quantum Mekaniği"nin birleştirilmesi üzerine iki makale yayımladı. Bu makaleleri büyük ses getirdi ve çoğu kişi web yayıncılığına yöneldi. İkinci makalesindeki fikirlerini, temel Fizik yasalarını en küçük ölçeklerde birleştirmeye çalışan ve halen üzerinde çalışılan "Birleşik Alan Teorisi" isimli eserini 2007 yılında yazmaya başladı. 2000'li yıllardan bu yana, çeşitli yerli ve yabancı kaynaklardan araştırmalar yaparak, Akademik, Web yayıncılığı ve Bilimsel konularda çeşitli Makaleler, Projeler yürütmüş olup, yine çoğu dini araştırmalar olmak üzere, çeşitli Grafik Tasarımları ile Kitap kapakları hazırladı. Bu yüzden, yurtdışında profesyonel yayıncılık için kendine editoryal ve grafik sanatları olarak iki yönlü geliştirerek kuvvetli bir alt yapı hazırladı. Aralarında, 2006 yılında kaleme aldığı ilk eseri "KIYAMET GERÇEKLİĞİ" ve 2007 yılında kaleme aldığı "5-BOYUTLU RELATİVİTE & BİRLEŞİK ALAN TEORİSİ", 2008 yılında kaleme aldığı "İSEVİLİK İŞARETLERİ" ile diğer eserleri olan "YARATILIŞ GERÇEKLİĞİ (2 Cilt)" (2009), ve yine Mevlanayla ilgili "MESNEVİYYE-İ UHREVİYYE" (2010) (AŞK-I MESNEVİ) ve "ZAMANIN SAHİPLERİ" (2011) isimli otobiyografik romanı ve "HANIMLAR İÇİN DİN REHBERİ" (2012) "ESKİLERİN MASALLARI (ESATİR-UL EVVELİN, 2013) ve RUYET-UL GAYB (Haberci Rüyalar, 2014), olmak üzere yayımlanmış toplam 12 türkce kitabı ile çoğu FİZİK ve METAFİZİK konularında olmak üzere, ingilizce olarak yayınlanmış toplam 5 kitap olmak üzere tamamı 17 yayımlanmış eseri vardır..

Yazar, daha sonraki zamanda tüm kitaplarının ismine genel olarak, her biri KIYAMET'i isbat ve ilan etmek üzere odaklandığından "KIYAMET GERÇEKLİĞİ KÜLLİYATI" ismini vermiş, ve 2010 yılından beri zaman zaman gittiği AMERİKA'daki aynı isimde kurmuş olduğu (www.kiyametgercekligi.com) web sitesi üzerinden kitaplarını sadece dijital elektronik ortamda, hem düzenli olarak yılda yazmış veya yayınlamış olduğu diğer eserleri de yayın hayatına e-KİTAP ve POD (Print on Demand -talebe göre yayıncılık-) sistemine göre yayın hayatına geçirerek okurlarına sunmayı ilke olarak edinirken; diğer yandan da, projenin SOSYAL yönü olan doğayı korumak amaçlı başlattığı "e-KİTAP PROJESİ" isimli yayıncılık sistemiyle KİTABINI KLASİK SİSTEMLE YAYINLAYAMAYAN "AMATÖR YAZARLAR" için, elektronik ortamda kitap yayıncılığı ile kitaplarını bu sistemle yayınlatmak isteyen PROFESYONEL yayıncılar ve yazarlar için de hemen hemen her çeşit kitabın (MAKALE, AKADEMİK DERS KİTABI, ŞİİR, ROMAN, HİKAYE, DENEME, GÜNLÜK TASLAK) elektronik ortamda yayıncılığının önünü açan e-YAYINCILIĞA başlamıştır..

Yazar, halen çalışmalarına İstanbul'da devam etmektedir.

Yazarın yayınlanmış diğer Kitapları:

1- Kıyamet Gerçekliği *(Kurgu Roman) (2006)*

2- Birleşik Alan Teorisi *(Teori – Fizik & Matematik) (2007)*

3- İsevilik İşaretleri *(Araştırma) (2008)*

4- Yaratılış Gerçekliği- 2 Cilt *(Biyokimya Atlası)(2009)*

5- Aşk-ı Mesnevi *(Kurgu Roman) (2010)*

6- Zamanın Sahipleri *(Deneme) (2011)*

7- Hanımlar Rehberi *(İlmihal) (2012)*

8- Eskilerin Masalları *(Araştırma) (2013)*

9- Ruyet-ul Gayb (Haberci Rüyalar) *(Deneme) (2014)*

10- Sonsuzluğun Sonsuzluğu (114 Kod) *(Teori & Deneme) (2015)*

11- Kanon (Kutsal Kitapların Yeni Bir Yorumu) *(Teori & Araştırma) (2016)*

12- Küçük Elisa (Zaman Yolcusu) (Çocuk Kitabı) (2017)

13- Tanrı'nın Işıkları (Çölde Başlayan Hikaye) *(Bilim-Kurgu Roman) (2018)*

14- Son Kehanet- 2 Cilt *(Bilim-Kurgu Roman) (2019)*

http://www.ekitaprojesi.com

http://kiyametgercekligi.com

İÇİNDEKİLER

YAZAR HAKKINDA _____ *6*

İÇİNDEKİLER _____ *10*

GİRİŞ _____ *22*

MUKADDİME _____ *26*

AYETLERDEKİ "DÜNYEVİ",VE "UHREVİ" SONSUZLUK AYRIMI: _____ 26

CENNET VE CEHENNEMİN EBEDİLİĞİ MESELESİ _____ 30

KONUYLA İLGİLİ İBN-İ RAZİ VE DİĞER İSLAM ALİMLERİNİN GÖRÜŞLERİ _____ *33*

SONSUZLUĞUN SONSUZLUĞU _____ *42*

[114 KOD]

[◙Kod-001◘] _____ *44*

BAŞLANGIÇLAR

[◙Kod-002◘] _____ *46*

KAİNATIN Evrensel Kod Tanımlaması

[◙Kod-003◘] _____ *47*

DEFINITIONs [Matematiksel / Fiziksel Tanımlamalar-1]

[◙Kod-004◘] _____ *49*

DEFINITIONs [Matematiksel / Fiziksel Tanımlamalar-2]

[◙Kod-005◘] _____ *51*

DEFINITIONs [Matematiksel / Fiziksel Tanımlamalar-3]

[◙Kod-006◘] _____ *53*

DEFINITIONs [Matematiksel / Fiziksel Tanımlamalar-4]

MUKADDİME _____ 53

MATEMATİKSEL İSBAT: _____ 57

[◙Kod-007◘] _____ *61*

HİPOTEZ-I

MATEMATİKSEL İSBAT: _____ 61

[◙Kod-008◘] _____ *70*

HİPOTEZ-II

GEOMETRİK İSBAT: _____ 71

*[◙Kod-009◘]*_____*73*

HİPOTEZ-III

*[◙Kod-010◘]*_____*75*

HİPOTEZ-IV

*[◙Kod-011◘]*_____*79*

DEFINITIONs [Matematiksel / Fiziksel Tanımlamalar-5]

*[◙Kod-012◘]*_____*81*

DEFINITIONs [Matematiksel / Fiziksel Tanımlamalar-6]

*[◙Kod-013◘]*_____*83*

[Felsefi / Sosyolojik Tanımlamalar-1]

*[◙Kod-014◘]*_____*86*

[Felsefi / Sosyolojik Tanımlamalar-2]

*[◙Kod-015◘]*_____*92*

SONLU BİR HAYAT SADECE DÜNYA'DA MI VAR?

ARA NOTLAR:_____ 99

ENOCH VE DİĞER SONLU ÖTE DÜNYALAR? _____ 99

*[◙Kod-016◘]*_____*111*

"HZ. YUSUF'UN BÜYÜK SIRRI NEYDİ?"

*[◙Kod-017◘]*_____*115*

İnsan neden herşeyi erteliyor, Sırrı Nedir?

*[◙Kod-018◘]*_____*117*

Müminin cennetteki makamının yüksek olması sırrı

*[◙Kod-019◘]*_____*120*

İman etmeyen milyonlarca insan olması üzerine

*[◙Kod-020◘]*_____*123*

Peygamberlere atılan delilik iftirası, Hz. Mehdi'ye de atılacak olması üzerine

*[◙Kod-021◘]*_____*127*

Gemiye bindin, ama sırtındaki yükü bir türlü bırakmıyorsun!

*[◙Kod-022◘]*_____*132*

SAMİMİYET ÜZERİNE

*[◙Kod-022◘]*_____*134*

Neden kadın peygamber yok?

*[◙Kod-023◘]*_____*137*

İslam, Savaş ve Kuran'a göre cihat üzerine

[◙Kod-024◘] _____ *141*

Sen de bir gün toprak olacaksın, sonsuzluğa karışacaksın, o kadar!

[◙Kod-025◘] _____ *144*

Bu zamanda, Kuran'a göre İslam'da savaş için hiçbir gerekçe yoktur!

[◙Kod-026◘] _____ *149*

Bağnazların sanat, estetik, müzik, resim ve heykel nefreti!

[◙Kod-027◘] _____ *155*

Kalp sırrına ermek hakkında

[◙Kod-028◘] _____ *158*

Yüzlerinde secde izi olmayanlar, öldüklerinde şaşırmasın

[◙Kod-029◘] _____ *162*

Hz. Mehdi soru sormaz, tüm sorulara, meselelere cevap verir

[◙Kod-030◘] _____ *166*

Sezai Karakoç ve Mehdi şiiri

[◙Kod-031◘] _____ *169*

Akıl, hikmet ve az konuşmak üzerine

[◙Kod-032◘] _____ *172*

Ölüm ve Kıyamet yaklaşmış, yaklaşmış, hatta çok yaklaşmıştır!

[◙Kod-033◘] _____ *175*

Cenneti kazanmak için, sabrı öğrenmek çok önemlidir

[◙Kod-034◘] _____ *178*

Cehennemin yaratılış amacı nedir?

[◙Kod-035◘] _____ *181*

Her şey ya hakikaten güzeldir, ya da neticeleri itibarıyla!

Mümin Allah'ı anma konusunda gevşek olmamalı

[◙Kod-036◘] _____ *185*

Mutsuzluğun Kökeni: mutsuzluğunun kökeninde ne var?

[◙Kod-037◘] _____ *188*

Her şeyi ya güzel gör, ya da güler yüzle bak!

[◙Kod-038◘] _____ *190*

Peygamberimiz Cebrail ile nasıl görüşüyordu?

[◙Kod-039◘] _____ *193*

Dikkat edin, dedikodudan dolayı size azap dokunmasın

*[◙Kod-040◘]*_____*195*

Alevilik ve Hz. Ali'nin sözleri üzerine

*[◙Kod-041◘]*_____*198*

İnsanların sözleri seni mahzun etmesin!

*[◙Kod-042◘]*_____*201*

Neden bu kadar üzgünsün?

*[◙Kod-043◘]*_____*204*

Hz. Mehdi'nin fark edilememesinin özel nedeni nedir?

*[◙Kod-044◘]*_____*211*

Masonların gizli sembolleri ile Mehdiyet arasındaki bağlantı nedir?

*[◙Kod-045◘]*_____*222*

Zohar ve Tevrat'ta Mehdi AS'ın Gelişi

*[◙Kod-046◘]*_____*227*

Aynı kulvarda hırsla koşan milyonlarca kör insan!

*[◙Kod-047◘]*_____*231*

Dua'nın önemi hakkında

*[◙Kod-048◘]*_____*233*

Hayat yalnızca Allah için yaşanınca güzel!

*[◙Kod-049◘]*_____*236*

Nasıl güçlü bir tevekküle sahip olabilirsin?

*[◙Kod-050◘]*_____*239*

Hz. Mehdi'nin yüzü gökyüzünde parlayan yıldız gibidir

*[◙Kod-051◘]*_____*258*

"Vaktinde namaz kılmadığımda namazım kabul olur mu?"

*[◙Kod-052◘]*_____*261*

Hz. Peygamber diyor ki: "Ölünün arkasından ağlamayın"

*[◙Kod-053◘]*_____*265*

Bu dünyanın nesini seveyim?

*[◙Kod-054◘]*_____*268*

Gözler kör olmaz, ancak sinelerdeki kalpler körelir!

*[◙Kod-055◘]*_____*270*

Bir insan başka bir insanın günahını yüklenebilir mi?

*[◙Kod-056◘]*_____*274*

Bir ayet açıklayalım: Bakara Suresi, 131-132

[◙Kod-057◘] _____ *277*

Her ne yaparsanız yapın, vicdanınızı kullanarak yapın!

[◙Kod-058◘] _____ *280*

İncil'de Ahir zamandaki insanların durumu nasıl anlatılıyor?

[◙Kod-059◘] _____ *283*

Tevekkül hakkında, Neden tüm dünya üstümüze geliyor?

[◙Kod-060◘] _____ *286*

Sevginin ölçüsü?

[◙Kod-061◘] _____ *289*

Biz, bu dünyaya imtihan olmaya mı geldik?

[◙Kod-062◘] _____ *292*

Hücredeki Metobolik yollar Allah'ın Sonsuz yaratma gücünü isbatlıyor

[◙Kod-063◘] _____ *300*

Hepimiz gerçekten uykuda mıyız, yoksa ölünce mi uyanacağız?

[◙Kod-064◘] _____ *303*

İnsanın derisi kendi aleyhine konuşur mu?

[◙Kod-065◘] _____ *306*

Dünya'da yaşadığınız şehir, Hakikatte bir Kerbela [Kısa Şiirler]

[◙Kod-066◘] _____ *312*

Uyuduğunuzda, yastığa başınızı huzur içinde koyabiliyor musunuz?

[◙Kod-067◘] _____ *316*

Bu Dünyada bir imtihan olarak bulunuyoruz

[◙Kod-068◘] _____ *323*

TESADÜFLER GERÇEKTE NEDİR? Tasarım mı? Tesadüf mü?

[◙Kod-069◘] _____ *334*

KÜÇÜK PRENS'TEN BÜYÜK DERSLER

BİRİNCİ DERS: KÜÇÜK PRENS VE TEK KRALA SAHİP GEZEGEN

[◙Kod-070◘] _____ *340*

İKİNCİ DERS: KÜÇÜK PRENS VE KENDİNİ BEĞENMİŞ ADAMA SAHİP GEZEGEN

[◙Kod-071◘] _____ *342*

ÜÇÜNCÜ DERS: KÜÇÜK PRENS VE GURURLU İŞ ADAMINA SAHİP GEZEGEN

[◙Kod-072◘] ____ *347*

DÖRDÜNCÜ DERS: KÜÇÜK PRENS VE TEK LAMBAYA SAHİP ADAMIN BULUNDUĞU GEZEGEN

[◙Kod-073◘] ____ *351*

BEŞİNCİ DERS: KÜÇÜK PRENS VE COĞRAFYACI BİLİM ADAMININ BULUNDUĞU GEZEGEN

[◙Kod-074◘] ____ *356*

ALTINCI: SON İSTASYON: "DÜNYA"

[◙Kod-075◘] ____ *358*

YEDİNCİ VE SON DERS: "DÜNYA" GEZEGENİNDE HAKİKATİN ARAYIŞI

[◙Kod-076◘] ____ *367*

İstanbul Boğazı Efsaneleri

BİRİNCİ EFSANE: Zülkarneyn AS veyahutta İskender

[◙Kod-077◘] ____ *371*

İKİNCİ EFSANE: Yuşa Tepesi'nin Sırrı ve Yuşa AS ile Musa AS'ın Deniz yolculukları

[◙Kod-078◘] ____ *379*

ALLAH'IN KONUŞMASI, ASLA SESSİZ OLMAZ

[◙Kod-079◘] ____ *383*

ALLAH'TAN GELDİK O'NA GİDİYORUZ

[◙Kod-080◘] ____ *384*

İKİ KÜÇÜK MİZAHİ NÜKTEDİR.

BİRİNCİSİ: MENZİLLİ SOFİ VE OTOBÜS:

İKİNCİSİ: AKKUYU'YA KÜÇÜK BİR GÖNDERMEDİR

[◙Kod-081◘] ____ *386*

DÜNYADA YAŞAMIYORSUN, DÜNYADAN GEÇİYORSUN!

[◙Kod-082◘] ____ *387*

"KIYAMET GERÇEKLİĞİ KÜLLİYATI" ile "RİSALE-İ NUR" arasındaki birkaç küçük tevafuk ve ASRIN HAKİKATİNE BAKAN BAZI benzerlikler

[◙Kod-083◘] ____ *393*

BİZ KİME TABİ OLMALIYIZ?

[◙Kod-084◘] ____ *394*

GERÇEK TEBLİĞ METODU NE OLMALI?

İSLAMİ TEBLİĞDE KUR'AN METODU

[◙Kod-085◘] _____ *406*

"MURAT HARİKALAR DİYARINDA"

["O da bir zamanlar çocuktu" serisi- Küçükler için Fantastik bir hikaye-I]

[◙Kod-086◘] _____ *410*

MEHDİ AS. NEREDEN GELDİ?

[◙Kod-087◘] _____ *413*

KIYAMET GERÇEKLİĞİ'NE BAKAN AYETLERİ BİLDİREN -YEDİ PENCEREDİR

BİRİNCİ PENCERE:

[◙Kod-088◘] _____ *419*

İKİNCİ PENCERE:

[◙Kod-089◘] _____ *421*

ÜÇÜNCÜ PENCERE:

[◙Kod-090◘] _____ *425*

DÖRDÜNCÜ PENCERE:

[◙Kod-091◘] _____ *427*

BEŞİNCİ PENCERE:

[◙Kod-092◘] _____ *429*

ALTINCI PENCERE:

[◙Kod-093◘] _____ *430*

YEDİNCİ PENCERE:

[◙Kod-094◘] _____ *432*

HAKİKATİN KÖPEĞİ OLABİLMEK BİLE MARİFETTİR!

[◙Kod-095◘] _____ *435*

CAHİL'DEN KAÇAN İSA AS.

[◙Kod-096◘] _____ *438*

BİR İNSANIN İÇİNDEN HAKİKAT ÇEKİLİRSE, KİMSE ONA KARŞI ALLAH'A BİR YOL BULAMAZ

[◙Kod-097◘] _____ *440*

"Cahilin yanında kitap gibi sessiz ol."

[◙Kod-098◘] _____ *441*

Tevzifname ile kendini dinle!

[◙Kod-099◘] _____ *449*

ALLAH ADAMI ARIYORUM!

[◙Kod-100◘] _____ *450*

ESKİ NAMELERDEN BİR DEM

*[◙Kod-101◘]*_____*451*

"AŞK'A DAİR"

*[◙Kod-102◘]*_____*453*

İSA MESİH AS'A ÖVGÜ [Küçük bir ilahidir]

*[◙Kod-103◘]*_____*456*

ALLAH'IN PLANLARINDA HATA YOKTUR

*[◙Kod-104◘]*_____*460*

KÜÇÜLÜRSEN BÜYÜR, BÜYÜRSEN KÜÇÜLÜRSÜN

*[◙Kod-105◘]*_____*461*

HAKİKATE ULAŞMAK İÇİN, BÜYÜKLERE DEĞİL, KÜÇÜKLERE BAK!

*[◙Kod-106◘]*_____*463*

KUR'AN NEDEN BÜYÜK HABERDİR?

*[◙Kod-107◘]*_____*468*

HER ŞEY ASLINDA KABUL EDİLMİŞ BİR DUA'DIR

*[◙Kod-108◘]*_____*469*

ASLINDA YAPTIĞIMIZ BİR İŞ YOK

*[◙Kod-109◘]*_____*470*

ESKİLER ÇOK ŞEY BİLİYORDU

*[◙Kod-110◘]*_____*473*

HİÇ'LİK VEYA HİÇ OLMAK HAKKINDA

*[◙Kod-111◘]*_____*474*

Ölüm bir yok oluş mudur, var oluş mudur?

*[◙Kod-112◘]*_____*487*

SEBE SURESİ, 34 ve 35. Ayetler Üzerine İKİ mühim tesbittir:

*[◙Kod-113◘]*_____*490*

YASİN SURESİ, 13-25. Ayetler Üzerine İKİ mühim tesbittir:

*[◙Kod-114◘]*_____*496*

YALNIZLIĞIN YALNIZLIĞI

SONSUZLUĞUN SONSUZLUĞU

ÖNSÖZ

"Ey Hakikati arayan Dost! Tüm bu yazılar, burada ele aldığımız sırlı İslam yazıları, bu yıl yazılacak yeni eserimiz **"SONSUZLUĞUN SONSUZLUĞU" [114 KOD]**'da şunları bulacaksın..: Kısa yazılan, ama anlamları ve tefekkürsel boyutu çok derin olan, bu yöndeki ilmi meseleleri hen **DÜNYASAL** ve hem de **AHİRETSEL** boyutlarıyla; metodolojik olarak sırasıyla birbirini takip eden ilmi isbat, delil ve bürhan yöntemleriyle konunun MATEMATİKSEL, FİZİKSEL, FELSEFİ VE SOSYOLOJİK boyutlarıyla "SONSUZLUK" kavramını birlikte ele alan, **FELSEFE ve SOSYOLOJİ LİSANIYLA** kaleme alınan **114 YAZIDAN** ibaret olacaktır.

İslamın derin tefekkür içeren duygusal boyutunu, gerek Kur'an kıssalarından, gerek insanın günlük hayatından örnekler vererek, tefekkür ettireceğiz ve tarihte ilk kez bilinmeyen bir boyuta kapı açarak, aklın ve zihnin derinliklerine işleyerek ve tefekkür ettirerek ortaya, yavaş yavaş su yüzüne çıkacak olan yeni bir anlayış ortaya koyacak ve sonsuzluğa ve ebedi aleme ilişkin zihinlerde yeni bir düşünce filizi inkişaf ettirecektir, "SONSUZLUĞUN SONSUZLUĞU".. Sırlar ortaya çıkıyor..

"SONSUZLUĞUN SONSUZLUĞU", aynı zamanda yine herkesin kendi içinde de gizli bir süreç olarak ilerleyen ama çoğu zaman farkında olmadığımız veya ben öyle zannederken aslında hakikatte herkesin içinde ayrı ayrı ilerletilen bir süreç mi diye düşündüğümüz konusu ekseninde meseleleri ele alan, ve Kur'an ayetlerindeki "EDEDİYET" (SONSUZLUK) kelimesini açarak, Kur'an'da sonsuzluk meselesi ve psikolojisi üzerinde de düşündürülerek, bu eserde sonsuzun, ne kadar sonsuz olabildiği veya SON-

LU/SONSUZ AYRIMI'nın Kuran'da nasıl anlatıldığı ele alan, "YENİ BİR YOL & YENİ BİR FELSEFE" olacaktır.."

Vesselam..

***

BU ESERİN "METODOLOJİSİ VE KONUSU" HAKKINDA, AÇIKLAYICI NOT: BU ESER, MEVLANA CELALEDDİN-İ RUMİ'nin, yine "SONSUZLUĞU" anlatan "FİHİ MA FİH" eserinin bu yüzyıldaki eşdeğeridir.. Eser aynı zamanda, İBRAHİM HAKKI ERZURUMİ'nin "MARİFETNAME" isimli kıymetli eserinden ve fikirlerinden de etkilenmiştir. "SONSUZLUĞUN SONSUZLUĞU", ilerde açıp genişleteceğim, sadece kendimin içinde yol kat ettiği, kimsenin dahil olmadığı ve/veya olmayacağı, BEN'de ve şimdiki bu ZAMAN'da ve AN'da söylenmiş, YAPILMIŞ, EYLEMSEL düşünceler'den ibaret olacaktır, kendi içinde, ve/veya kendine özgü, ve tüm kainattaki nesneleri "SONSUZ BİR ZAMAN" anında birbirine bağlayan ortak bir yönü bulunan, benzersiz bir "YOL"dur..

"SONSUZLUĞUN SONSUZLUĞU", aradığın islam felsefesidir, yeni bir düşünce stilidir ki, aynı zamanda sana kainattaki nesnelerin ne kadar drift ve incelikti bir kumaşlar bütünü gibi nazenin bir şekilde sonsuzluğa kapı açacak şekilde tasarlandığını ve mükemmel bir şekilde ilm-i ebedi ve ezeli'de yaratıldığını, susamış gönüllere denizdeki okyanusa dönüşen marifet damlasıdır, hakikati arayan ariflere hikmettir, vesselam..

İşte bu eser, TAMAMI SONSUZ'a açılan ve KUR'AN-ı HAKİM'in Hakikat denizinden süzülen [114 KOD]'dur..

***

BU ESERİN "YAZILMA SEBEBİ" HAKKINDA, AÇIKLAYICI ÖN NOT:

Kur'an-ı Hakim'de, Halidun (خَالِدُونَ) kelimesine "ebediyyen" anlamı verilmektedir. Halbuki kelime ölümsüzlük anlamındadır. Ebedilik, ayetlerdeki ebeden (أَبَدًا=) kelimesinin anlamıdır. Araplar hâlid (خالد=) kelimesine; bozulmayan, bulunduğu hal üzere kalan ve ölümsüz olan varlık anlamını verirler. Bu sebeple Cennet ve Cehennem için kullanılan huld الخلد kökünden kelimelere ölümsüzlük anlamını vermek gerekir. Çünkü Cennete girenler gibi Cehenneme gidenler de ölmeyeceklerdir. Cehenneme, çıkmamak üzere girenler müşriklerdir. Âyetlerde ebedîlik (أَبَدًا=) kelimesi sadece bunlar için kullanılmıştır. Allah Teâlâ şöyle buyurur:

لَعَلَّ السَّاعَةَ تَكُونُ قَرِيبًا ﴿٦٣﴾ إِنَّ اللَّهَ لَعَنَ الْكَافِرِينَ وَأَعَدَّ لَهُمْ
سَعِيرًا ﴿٦٤﴾ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ۚ لَا يَجِدُونَ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا ﴿٦٥﴾

"Allah kâfirleri dışlamış ve onlara çılgın bir ateş hazırlamıştır. Oraya ölümsüz olarak sürekli kalmak üzere gireceklerdir. Onlar dost da bulamayacaklar yardımcı da.

(Ahzab 33/64-65)

Yine, Müminun suresinin 103. ayetinin meali şöyledir: "Kimin tartısı hafif gelirse işte onlar, nefslerini hüsrana düşürenlerdir. Onlar, cehennemde ölümsüz olacak olanlardır." Ayetlerde, cehennemden çıkacak durumda olanlar için sadece ölümsüz (halidun = خَالِدُونَ), çıkmayacak olanlar için bazen ölümsüz, bazen de ebedi olarak ölümsüz (خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا) kelimeleri kullanılır. Bu inceliğin kaçırılmış olması, ister istemez sıkıntıya ve yanlış değerlendirmelere yol açmaktadır."

Dolayısıyla bu eserden maksadımız, hem toplumsal, hem bilimsel, hem maddesel hem de mana alemlerindeki, okuyucuya sonsuzluğun ne kadar sonsuz olduğunu, ve ölümün bir yok oluş ve bu alemden bir firak ve ayrılışla son bulmayan nihayetsiz bir yolculuk olduğunu ve hem de sonsuzluk kavramının ilmen sadece Allah'a izafi edilebileceğini, bu alemde herhangi bir varlık veya şeyin sonsuzluk içermeyeceğini ve mutlaka sonlu olması gerektiğini tam açıklayarak, Kur'an-ı Hakim'in ilgili ayetleriyle ve sırr-ı vahyin feyziyle hem ilmen hem manen ve hem de felsefe metoduyla isbat ve ilan etmek, bu yönde gelen inkarcı fikirleri ve düşünceleri yok etmek ve tam susturmaktır.

Vesselam..

***

GİRİŞ

Rahmân ve Rahîm (olan),

Görünür ve Görünmeyen (Gayb) Alemlerinin Rabbi,

Allah'ın adıyla.

النَّارِ ﴿٦٤﴾ قُلْ اِنَّمَآ اَنَا۠ مُنْذِرٌ ۖ وَمَا مِنْ اِلٰـهٍ اِلَّا اللّٰهُ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ ﴿٦٥﴾
رَبُّ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا الْعَزِيزُ الْغَفَّارُ ﴿٦٦﴾ قُلْ هُوَ نَبَؤٌا
عَظِيمٌ ﴿٦٧﴾ اَنْتُمْ عَنْهُ مُعْرِضُونَ ﴿٦٨﴾ مَا كَانَ لِيَ مِنْ عِلْمٍ بِالْمَلَاِ
الْاَعْلٰى اِذْ يَخْتَصِمُونَ ﴿٦٩﴾ اِنْ يُوحٰٓى اِلَيَّ اِلَّآ اَنَّمَآ اَنَا۠ نَذِيرٌ مُبِينٌ
﴿٧٠﴾ اِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلٰٓئِكَةِ اِنِّي خَالِقٌ بَشَرًا مِنْ طِينٍ ﴿٧١﴾ فَاِذَا
سَوَّيْتُهُ وَنَفَخْتُ فِيهِ مِنْ رُوحِي فَقَعُوا لَهُ سَاجِدِينَ ﴿٧٢﴾ فَسَجَدَ
الْمَلٰٓئِكَةُ كُلُّهُمْ اَجْمَعُونَ ﴿٧٣﴾ اِلَّآ اِبْلِيسَ ۖ اِسْتَكْبَرَ وَكَانَ مِنَ
الْكَافِرِينَ ﴿٧٤﴾ قَالَ يَآ اِبْلِيسُ مَا مَنَعَكَ اَنْ تَسْجُدَ لِمَا خَلَقْتُ
بِيَدَيَّ ۖ اَسْتَكْبَرْتَ اَمْ كُنْتَ مِنَ الْعَالِينَ ﴿٧٥﴾ قَالَ اَنَا۠ خَيْرٌ مِنْهُ
خَلَقْتَنِي مِنْ نَارٍ وَخَلَقْتَهُ مِنْ طِينٍ ﴿٧٦﴾ قَالَ فَاخْرُجْ مِنْهَا فَاِنَّكَ

رَجِيمٌ ﴿٧٧﴾ وَاِنَّ عَلَيْكَ لَعْنَتِي اِلٰى يَوْمِ الدِّينِ ﴿٧٨﴾ قَالَ رَبِّ فَاَنْظِرْنِي اِلٰى
يَوْمِ يُبْعَثُونَ ﴿٧٩﴾ قَالَ فَاِنَّكَ مِنَ الْمُنْظَرِينَ ﴿٨٠﴾ اِلٰى يَوْمِ الْوَقْتِ الْمَعْلُومِ ﴿٨١﴾
قَالَ فَبِعِزَّتِكَ لَاُغْوِيَنَّهُمْ اَجْمَعِينَ ﴿٨٢﴾ اِلَّا عِبَادَكَ مِنْهُمُ الْمُخْلَصِينَ ﴿٨٣﴾

قَالَ فَالْحَقُّ ۖ وَالْحَقَّ اَقُولُ ﴿٨٤﴾ لَاَمْلَئَنَّ جَهَنَّمَ مِنْكَ وَمِمَّنْ تَبِعَكَ مِنْهُمْ
اَجْمَعِينَ ﴿٨٥﴾ قُلْ مَآ اَسْـَٔلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ اَجْرٍ وَمَآ اَنَا۠ مِنَ الْمُتَكَلِّفِينَ
﴿٨٦﴾ اِنْ هُوَ اِلَّا ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ ﴿٨٧﴾ وَلَتَعْلَمُنَّ نَبَاَهُ بَعْدَ حِينٍ ﴿٨٨﴾

65. (RASÛLÜM!) De ki: BEN sadece bir UYARICI'yım (SONLU BİR ZAMAN'a sahip olan). Tek ve kahhâr olan ALLAH'tan başka (YEGANE VE SONSUZ) hiçbir tanrı yoktur.

66. Göklerin, yerin ve ikisi arasında bulunanların Rabbi (olan ALLAH) sadce en üstündür, ve sadece O çok (SONSUZ) bağışlayıcıdır.

67. De ki: "Bu BÜYÜK BİR HABER'dir."

68. "Ama siz ondan yüz çeviriyorsunuz."

69. Onlar, orada tartışırken benim (SONSUZ ÖNCESİNDEKİ YARATILIŞ veya SONSUZLUK HAKKINDA) mele-i a'lâ hakkında hiçbir bilgim de yoktu.

70. Ben ancak APAÇIK BİR UYARICI olduğum için bana vahy olunuyor.

71. Rabbin meleklere demişti ki: "Ben muhakkak çamurdan bir insan yaratacağım."

72. Onu tamamlayıp, içine de ruhumdan üfürdüğüm zaman, derhal ona secdeye kapanın!

73. Bütün meleklerin tamamı secde ettiler.

74. Yalnız İBLİS ona secde etmedi. O büyüklük tasladı ve kâfirlerden oldu.

75. Allah: "Ey İblis! İki elimle yarattığıma secde etmekten seni men eden nedir? Böbürlendin mi, yoksa yücelerden misin?" dedi.

76. İblis: "Ben ondan hayırlıyım! Beni ateşten yarattın; ama onu çamurdan yarattın", dedi.

77. Allah: "Çık oradan (Cennetten)! Çünkü, artık sen kovulmuş birisin."

78. Ve "ceza gününe kadar lânetim senin üzerindedir!" buyurdu.

79. İblis: "Ey Rabbim! O halde tekrar diriltilecekleri güne (SONLU BİR ZAMANIN SONUNA) kadar bana mühlet (süre) ver", dedi.

80. Allah: "Haydi, sen mühlet verilenlerdensin."

81. "O bilinen (SONLU) güne kadar" buyurdu.

82. İblis: "Senin mutlak kudretine andolsun ki, onların hepsini mutlaka azdıracağım."

83. "Ancak onlardan ihlâslı kulların hariç" dedi.

84. Allah buyurdu ki, "Şüphesiz ki, ben hep doğruyu söylerim."

85. "Mutlaka sen ve sana uyanların hepsiyle CEHENNEM'i (Tamamıyla) dolduracağım.!"

86. (Rasûlüm!) De ki: Buna karşılık ben -SİZDEN BİR ÜCRET İSTEMİYORUM- Ve ben OLDUĞUNDAN BAŞKA TÜRLÜ GÖRÜNENLERDEN de değilim.

87. Bu KUR'AN, ancak âlemler için bir öğüt ve nasihattir.

88. O'nun verdiği BÜYÜK HABER'in (KIYAMET'in) doğruluğunu –SONLU BİR ZAMAN SONRA– (KIYAMET'ten HEMEN ÖNCEKİ bir zamanda) çok iyi öğreneceksiniz.

[SAD Suresi, 65-88. Ayetler]

MUKADDİME

AYETLERDEKİ "DÜNYEVİ" VE "UHREVİ" SONSUZLUK AYRIMI:

[024.021] Ey İnananlar! Şeytana ayak uydurmayın. Kim şeytanın ardına takılırsa, bilsin ki, o hayasızlığı ve fenalığı emreder. Allah'ın size lütuf ve merhameti bulunmasaydı, hiçbiriniz **(EBEDİYEN)** temize çıkamazdı. Fakat Allah dilediğini temize çıkarır. Allah işitir ve bilir.

[033.053] Ey inananlar! Peygamber'in evlerine, yemeğe çağırılmaksızın vakitli vakitsiz girmeyin; fakat davet edilseniz girin ve yemeği yiyince, dağılın. Sohbet etmek için de girip oturmayın. Bu haliniz Peygamber'i üzüyor, o da size bir şey söylemeye çekiniyordu. Allah gerçeği söylemekten çekinmez. Peygamber'in eşlerinden bir şey isteyeceğinizde onu perde arkasından isteyin. Bu sayede sizin gönülleriniz de, onların gönülleri de daha temiz kalır. Bundan sonra ne Allah'ın Peygamber'ini üzmeniz ve ne de O'nun eşlerini nikahlamanız asla **(EBEDEN)** caiz değildir. Doğrusu bu, Allah katında büyük bir şeydir.

[048.012] Aslında siz, Peygamberin ve inananların, asla **(EBEDEN)** ailelerine bir daha dönmeyeceklerini sanmıştınız. Bu, gönüllerinize güzel görünmüştü de kötü zanda bulunmuştunuz. Bu yüzden hayırsız bir topluluk oldunuz.

[059.011] Münafıkların, kitap ehlinin inkarcılarından olan kardeşlerine: «Eğer siz yurdunuzdan çıkarılırsanız and olsun ki, biz de sizinle beraber çıkarız; sizin aleyhinizde kimseye asla **(EB-**

EDEN) uymayız; eğer savaşa tutuşursanız mutlaka size yardım ederiz» dediklerini görmedin mi? Allah onların yalancı olduklarına şahidlik eder.

[060.004] İbrahim ve onunla beraber olanlarda, sizin için uyulacak güzel bir örnek vardır. Onlar milletlerine şöyle demişlerdi: «Biz sizden ve Allah'tan başka taptıklarınızdan uzağız; sizin dininizi inkar ediyoruz; bizimle sizin aranızda yalnız Allah'a inanmanıza kadar **(EBEDİ)** düşmanlık ve öfke baş göstermiştir.» -Yalnız, İbrahim'in, babasına: «And olsun ki, senin için mağfiret dileyeceğim, fakat sana Allah'tan gelecek herhangi bir şeyi savmaya gücüm yetmez» sözü bu örneğin dışındadır- «Rabbimiz! Sana güvendik, Sana yöneldik; dönüş Sanadır.»

[062.006-7] De ki: «Ey Yahudiler! Bütün insanlar bir yana, yalnız kendinizin Allah'ın dostları olduğunuzu iddia ediyorsanız ve bunda samimi iseniz, ölümü dilesenize!» Yaptıklarından ötürü, ölümü asla **(EBEDEN)** dileyemezler. Allah, zalimleri bilendir.

***

Yukarda verdiğimiz ayet meallerinde de açıkça görülüyor ki, "Ebeden" kelimesinin dünya hayatı içindeki olaylarla ilgili kullanımına örnektir, dikkat edileceği üzere kelime sözlük anlamına uygun olarak parçalanmayan ve sürekli olan bir zaman süresini ifade etmektedir. İkinci olarak da, yine bu aynı kelimenin ahiret ile ilgili kullanımlarına örnek olacak ayet meallerini vereceğiz:

[004.057] İnanıp yararlı iş işleyenleri içinde temelli ve **(EBEDİ)** kalacakları, içlerinden ırmaklar akan cennetlere koyacağız. Onlara orada tertemiz eşler vardır. Onları en koyu gölgeliklere yerleştireceğiz.

[004.122] İnanıp yararlı işler yapanları, Allah'ın gerçek bir sözü olarak, içinde temelli ve **(EBEDİ)** kalacakları, içinden ırmaklar akan cennetlere koyacağız. Allah'tan daha doğru sözlü kim vardır?

[004.169] Ancak orada **(EBEDÎ)** kalmak üzere Cehennem onları yoluna (iletecektir). Bu da Allah'a çok kolaydır.

[005.119] Allah, «Bu, doğrulara doğruluklarının fayda verdiği gündür; **(EBEDİ)** ve temelli kalacakları, altlarından ırmaklar akan Cennetler onlarındır. Allah onlardan hoşnud olmuştur, onlar da Allah'tan hoşnud olmuşlardır, bu büyük kurtuluştur» dedi.

[009.022] Onlar orada **(EBEDÎ**) kalacaklardır. Şüphesiz ki Allah katında büyük mükâfat vardır.

[009.100] İyilik yarışında önceliği kazanan Muhacirler ve Ensar ile, onlara güzelce uyanlardan Allah hoşnut olmuştur, onlar da Allah'tan hoşnuddurlar. Allah onlara, içinde temelli ve **(EBEDİ)** kalacakları, içlerinden ırmaklar akan cennetler hazırlamıştır; işte büyük kurtuluş budur.

[018.003] Onlar, orada **(EBEDİ)** olarak kalıcıdırlar.

[033.065] (Onlar) orada **(EBEDÎ**) olarak kalacaklar, (kendilerini koruyacak) ne bir dost ne de bir yardımcı bulacaklardır.

[064.009] Toplanma günü için, sizi bir araya getirdiği zaman, işte o, kimin aldandığının ortaya çıkacağı gündür; Allah'a kim inanmış ve yararlı iş işlemişse, Allah onun kötülüklerini örter, onu içinde temelli ve **(SONSUZ)** kalacağı, içlerinden ırmaklar akan Cennetlere koyar; büyük kurtuluş işte budur.

[065.011] İman edip sâlih amel işleyenleri, karanlıklardan aydınlığa çıkarmak için size Allah'ın apaçık âyetlerini okuyan bir

Peygamber göndermiştir. Kim Allah'a inanır ve faydalı iş yaparsa Allah onu, altlarından ırmaklar akan, içinde **(EBEDÎ)** kalacakları Cennetlere sokar. Allah, o kimse için gerçekten güzel bir rızık vermiştir.

[072.023] «Benim yaptığım yalnız, Allah katından olanı, O'nun gönderdiklerini tebliğdir. Allah'a ve Peygamberine kim karşı gelirse ona, içinde sonsuz ve **(TEMELLİ)** kalınacak cehennem ateşi vardır.»

[098.008] Onların Rableri katındaki mükafatı, içinde temelli ve **(SONSUZ)** kalacakları, içlerinden ırmaklar akan Adn cennetleridir. Allah onlardan razıdır. Onlar da Allah'tan razıdır. Bu, Rabbinden korkan kimseyedir.

Yukarıda verilen ayet mealleri ahiret haliyle ilgili "Halidine" kelimesi ile birlikte kullanılmış ve kesintisiz bir hayatın ahirette devam edeceği bildirilmektedir.

Ebeden kelimesi ile birlikte kullanılan "Halidine" kelimesi, "Bir nesnenin, fesadın bozulmanın arız olmasından beri veya muaf olması ve üzere bulunduğu hal üzere baki, sabit kalması, varlığını sürekli olarak sürdürmesi" anlamına gelmektedir. "*HALİDİNE FİHA EBEDEN*" şeklinde gelen terkib Cennet veya Cehennem ehlinin bulundukları yerde süreye bağlı olmaksızın herhangi bir bozulma gibi bir duruma düşmeden kalması anlamına gelmektedir.

***

CENNET VE CEHENNEMİN EBEDİLİĞİ MESELESİ

Yukarıda verdiğimiz ayet örneklerinde ebeden kelimesinin sonsuz ve kesintisiz bir zaman anlamı taşımasına rağmen, Cennet veya Cehennemin ebedi olup olmaması tartışmalarının yaşandığına şahid olmaktayız. Cennet ve Cehennemin sonlu olduğuna dair görüş beyan edenlerin dayandıkları delillerin konuyu direk olarak ilgilendiren ayetler olmadığı ancak yorum ve "benim düşüncem budur" şeklinde bir delile dayandığı görülmektedir. Bazılarının haşa Allah CC'nin adaletini sorgulama cesaretine!! soyunarak "insanın yaşadığı zaman içinde yaptığı günahların ebedi olarak cezalandırılması adalete terstir" şeklinde görüş beyan edebildiğine şahid olmaktayız. Bu insanlar kişilerin cehenneme gitmek için yaptığı çalışmaları göz ardı ederek onların avukatlığına soyunmaları hümanist!! düşüncelerinin ağır bastığı ve kendi adalet anlayışlarını Allah CC'ye dayatmak cüretinden başka bir şey değildir.

[028.088] Allah ile beraber başka bir ilaha yalvarma. O'ndan başka ilah yoktur. O'ndan başka her şey yok olacaktır. Hüküm O'nundur ve O'na döndürüleceksiniz.

[055.026-27] Yeryüzü üzerindeki herkes fanî Yüce ve iyilik sahibi Rabbinin yüzü bakidir;

Bu ayetler ile Cennet veya Cehennemin sonlu olduğu delili getirilmeye çalışılmaktadır. Dikkat edileceği üzere, Allah CC'nin kendi bekasını diğer varlıkların faniliği üzerinden sürekli anlatmakta olup konu ile alakalı bir ayet değildir.

[011.106-107-108] Bedbaht olanlar Cehennemdedirler. Onlar orada ah edip inlerler. Senin Rabbinin dilemesi hariç, gökler ve yer durdukça, orada ebedî kalacaklardır. Çünkü Rabbin

dilediğini yapar. Mutlu olanlar ise Cennettedirler. Senin Rabbinin dilemesi hariç gökler ve yer durdukça orada ebedî kalacaklardır. Kesintisi olmayan bir ihsan içinde olacaklardır.

Hud suresindeki bu ayetlerde ise, Cennet ve Cehennemden çıkışın Allah CC'nin dilemesine bağlı olduğu gibi bir anlama çıkmaktadır. Bu ayette anlatılmak istenen Cennet ve Cehennemden çıkışın mümkün olması değildir. Ayetler sanki imkanlılık gibi bir durum bildirmesine rağmen "illa ma şae rabbüke" ibaresi bu konuda Allah CC'nin tek yetkili otorite olduğunun altı bir kez daha çizilmiş olduğu görülmektedir ki, başka birisi veya otoritenin kesinlikle bu konuda herhangi bir yetkisi olmadığı anlamında olup, imkansızlık bildirmektedir.

[006.128] Allah hepsini toplayacağı gün, «Ey cin topluluğu! İnsanların çoğunu yoldan çıkardınız» der, insanlardan onlara uymuş olanlar, «Rabbimiz! Bir kısmımız bir kısmımızdan faydalandık ve bize tayin ettiğin sürenin sonuna ulaştık» derler. «Cehennem, Allah'ın dilemesi hariç, temelli kalacağınız durağınızdır» der. Doğrusu Rabbin hakimdir, bilendir.

Enam s. 128. ayetindeki "Allah'ın dilemesi hariç" cümlesine dikkat edelim, burada dilemenin istisna edilmesi, o kafirlerin bir kısmının cehennemden çıkarılabileceğine dair değil; asla çıkarılmaması anlamında olup rabbimiz, bu konuda söz söyleyebilecek tek merci'nin kendisi olduğunu da ayette yine bizlere hatırlatmaktadır.

[044.056] Onlar orada ilk ölümden başka bir ölüm tatmazlar. Allah onları Cehennem azabından korumuştur.

Duhan s. 56. ayetindeki Cennet ehlinin artık dünyada iken tattıkları ilk ölüm dışında başka ölüm tatmayacaklarının bildirilmesi bu konunun analaşılması bakımından önemli bir ayettir.

Sonuç olarak; "*Ebeden*" yani "*Sonsuzluk*" kelimesi ve Kur'anda geçtiği ayetler çerçevesinde Cennet ve Cehennemin "Sonsuz" bir mekan olduğu şeklinde anlaşılması daha doğru gözükmektedir. Herhangi bir müşkil durum ile ilgili olarak Kur'an'da aldığımız bilgi önce konuyu direk ilgilendiren ayetlerin anlamları üzerinden olmalıdır, konuyu ilgilendirmeyen veya dolaylı olarak ilgilendirdiği düşünülen ayetler üzerinden fikir beyan etmek bizi doğru bir anlayışa götürmeyecektir ve yine Cennet veya Cehennem, ki özellikle Cehennem'deki kafirlerin kalacağı süre hakkında son sözün kendisine ait olduğunu ebeden kelimesiyle birlikte kullanılması, sonsuzluğun ahiret aleminde Allah katında göreceli bir kavram olduğunu ve değişebileceğini bizlere bir kez daha göstermektedir, fakat bu durum Cennet veya Cehennem'in sonsuza dek var olacağı gerçeğini de değiştirmemektedir..

***

KONUYLA İLGİLİ İBN-İ RAZİ VE DİĞER İSLAM ALİMLERİNİN GÖRÜŞLERİ

Kur'ân-ı Kerimde, yine pek çok âyette Cennet ve Cehennemden bahsedilirken, *hâlidîne fîhâ ebedâ* **"Orada ebedî (sonsuz) olarak kalacaklardır"** (Nisâ, 57; Maide, 119; Ahzâb, 65; Cin, 23 ...) ifâdesiyle Cennet ve Cehennem hayatının sonsuz olduğu ifâde edilmiş, yine, **"İrinli suyu içmeye çalışır fakat fakat boğazından geçiremez. Ona her taraftan ölüm gelir, fakat o ölmez"** (İbrahîm, 17), **"İnkâr edenlere de cehennem ateşi vardır. Öldürülmezler ki ölsünler, Cehennem azabı da onlara biraz olsun hafifle-tilmez.."** (Fâtır, 36), **"(Cennetlikler) ilk tattıkları ölüm dışında orada artık ölüm tatmazlar. Ve Allah onları cehennem azabından korumuştur"** (Duhân, 56) gibi âyetlerde de Cennet ve Cehennemde ölüm olmadığı, hem Cennetliklerin hem de Cehennemliklerin bulundukları mekânlarda ölümsüz olarak kalacakları ifâde edilmiştir. Bu husus itiraza yer bırakmayacak bir şekilde açık ve kesindir**[1]**.

Ancak, bazı âyetlerdeki (En'âm, 128; Hûd, 106-108; Nebe, 23) ifâdelerden hareketle Cennet ve Cehennemin, bilhassa Cehennem hayatının son bulacağını söyleyenler olmuştur**[2]**. Şimdi bu âyetleri zikrederek meseleyi izâh etmeye çalışalım:

1. **"... Allah Taalâ buyurdu ki, Allah'ın dilediği hariç, içinde ebedî kalacağınız yer ateştir. O Hakîm ve Alîmdir"** (En'âm, 128).

2. **"Şakîler (Cehennemlikler)'e gelince, onlar ateştedirler. Orada feci bir şekilde nefes alıp verirler. Rabbinin dilediği hariç, gökler ve yer durdukça orada ebedî kalacaklardır. Rabbin murâd ettiğini mutlaka yapar. Saîdlere (Cennetlikler)'e gelince, onlar da Cennettedirler. Rabbinin dilediği hariç, gökler ve yer durdukça orada ebedî kalacaklardır. Bitmez tükenmez bir lütuf olarak..."** (Hûd, 105-108)

3. **"Cehennem, tağîler (azgınlar)'ın barınağı olarak Cehennemlikleri gözetlemektedir. Onlar orada çağlar boyunca kalacaklar..."** (Nebe, 21-23)

Bu âyetlerde Cennet ve Cehennem hayatının bir müddet sonra son bulacağı, Cehennemliklerin bir süre sonra oradan çıkarılacağına dâir delîl olarak gösterilmeye çalışılan ifâdeler, En'âm ve Hûd sûrelindeki, **"Allah'ın dilediklerî hariç, Rabbinin dilediklerî hariç"**, Hûd sûresindeki **"gökler ve yer devâm ettiği müddetçe"** ve Nebe sûresindeki, **"orada çağlar boyu kalacaklar"**ifâdeleridir.

Bu ifâdelere dayanarak demişlerdir ki; **"gökler ve yer devam ettikçe"** ifâdesi, Cehennemdekilerin cezâ müddetinin gökler ve yerin devam müddetine eşit olduğunu bildiriyor. Gökler ve yerin devamlılığı bir gün son bulacağına göre, kâfirlerin cezâsı da son bulacaktır. **"Rabbin'in dilediği hariç"** ifâdesi de, cezâ müddetinden istisnâdır. Bu da, bu istisnâ vaktinde azabın son bulacağını gösteriyor. **"Orada çağlar boyu kalacaklar"** ifâdesi de, bu azabın ancak sayılı çağlar boyunca devâm edeceğini göstermektedir **[3]**.

Cennet ve Cehennem hayatının ebedî olduğu hususunda ittifak eden alimlerin ekserisi **[4]** ise, bu âyetlerdeki ifâdelerin Cennet ve Cehennem hayatının bir müddet sonra son bulacağına delâlet etmediğini çeşitli vecihlerle izâh etmişlerdir.

"Devamlı olarak, semâvat ve arz devam ettiği müddetçe" ifâdesi hakkında, bu ifâdedeki gökler ve yerden maksadın âhiretteki gökler ve yer olduğunu söylemişler, **"o gün yer ve gökler başka yer ve göklere dönüştürülür"** (İbrahim, 48) ve "**bizi cennet arzına vâris kıldı..."** (Zümer, 74) âyetlerini de bu hususta delîl göstermişlerdir. Ayrıca Arapların bu nevi ifâdelerle devamlılık ve ebediyeti kasdettiklerini söyleyerek, *gece ve gündüz birbirini takib ettikçe, dağlar yerinde durdukça* gibi ifâdeleri de misâl olarak zikretmişlerdir. Bu ifâdelerin bir benzeri de Türkçedeki *dünya durdukça* / *döndükçe* ifâdesidir. Bu ifâdeyle de devamlılık kastedilmektedir.

Razî yukardaki cevapları naklettikten sonra bu hususta kendisine göre gerçek cevabın âyetin şu şekilde anlaşılmasıyla verileceğini söylüyor: Buna göre, gökler ve yer devâm ettiği müddetçe kâfirler de azapta olacaktır, fakat gökler ve yer devam etmediği, fenâ buldukları zaman, azabın da son bulması gerekmez. Azap yine devam edebilir. Çünkü, şart hâsıl oldukça meşrût (şarta bağlı kılınan şey) da hâsıl olur, fakat bu durum aksini gerekli kılmaz, yani şart bulunmadığı zaman meşrûtun da olmaması gerekmez. Bu gerçeği ifâde etmek için şu misâli veriyor: *Bu, insan ise canlıdır* dediğimizde, o kimse-nin *insan* olduğu anlaşılırsa, *canlı* olduğu neticesi de çıkar. Fakat insan olmadığı görülürse canlı da olmadığı neticesi çıkmaz, başka bir canlı olabilir...**[5]**

Razi'nin cevabını destekleyen bir durum da, âyetteki, "**gökler ve yer devâm ettiği müddetçe"** ifâdesinin, "**devamlı kalacaklar"** ifâdesinden sonra getirilmiş olmasıdır. Sanki bu ifâde önceki ifâdeyi, yani ebediliği tekid etmek pekiştirmek için, bu ebediliğin ne kadar uzun bir süre olduğunu insan zihninde cenlandırmak için getirilmiştir. Çünkü, insanoğlu dar aklıyla ebediyeti kolay kolay tahayyül edemez, hayaline sığdıramaz. Bu ifâde ve Nebe sûresindeki **"çağlar boyu"** gibi ifâdeler ise, bu

uzun, sonsuz süreyi hayalde canlandırmak açısından daha etkilidir. Böylece, bu sonsuzluk bir nevi parçalara bölünerek idrâk ettirilmek istenmiştir. Nitekim, insan uzun süren hoşlanmadığı bir işle karşılaşınca, sürenin uzunluğunu ve karşılaştığı zorluğu hayalinde canlandırmak için süreyi parçalara böler, ay, hafta ve gün olarak hesaplar...

Aslında bu ifâdelerin kıyametin vukuundan sonra zikri de gösteriyor ki, buradaki ifâdeler bir temsildir hakiki manâsında değildir. Ya da, bu ifâdelerde zikredilen gökler ve yerin devamından maksat, âhiret âlemindeki gökler ve yerin devamıdır. Bu ifâdeler hulûd siyâkında gelmiştir. İnsanların anlayışıyla ifâde edilmiştir.

Rabbin'in dilediği hariç ifâdesine de, gökler ve yerin devamına Allah'ın yapacağı ziyade, tevhîd ehlinin Cehennemde devamlı kalmayıp çıkarılmaları veya Cehenneme sokulmamaları, Allah'ın dilediğini çıkarabileceği, gibi çeşitli izâhlar getirilmiştir**[6]**.

Netice olarak diyebiliriz ki, âhiret hayatının ebediyetine dâir kat'i delîller varken, delâleti kat'i olmayan ifâdelere tutunmak hatadır...

Cehennemin ebedî olmadığıyla alakalı görüş geçmişte, İbn Kayyım ve Muhyiddin b. Arabî tarafından savunulduğu gibi, asrımızda da bu görüşün en hararetli savunucusu Musa Carullahtır.

İbn Kayyım, ***Hâdi'l-Ervâh ilâ Bilâdi'l-Efrâh*** adındaki eserinde, Cennete dâir eserinde Cennet ve Cehennemin ebediliği hakkındaki üç görüşü zikrettikten sonra, üçüncü görüş olan *Cennet bakî, Cehennem ise fânidir***[7]** görüşünü desteklemiş, ispatına çalışmıştır**[8]**.

Şa'ranî ise, İbn Arabî'nin ***Futuhatu'l-Mekkiyye***'sinde ve ***Fususu'l-Hikem***'inde bu hususta ki görüşlerinin ona âit olmayıp, sonradan eserlerine ilave edildiğini söylemekte ve bu görüşlerin ona nisbet edilmesine şiddetle karşı çıkmaktadır**[9]**.

Musa Carullah ise, görüşlerini daha çok İbn-i Arabîye nisbet edilen sözlerden ve İbn Cevzîden almıştır. Carullah bu mevzudaki görüşlerini ***Rahmet-i İlâhiye Bürhanları*** ve ***İnsanların Akide-i İlâhiyelerine Bir Nazar*** adlı eserlerinde dile getirmiştir**[10]**.

Mustafa Sabri, başta Musa Carullah'ın iddiâları olmak üzere, bütün bu iddiâlara ***İlahî Adalet*** adlı eserinde geniş bir şekilde cevap vermiştir. Dolayısıyla bu mevzunun tafsilatını bu esere havele ediyoruz.

Son olarak, Cehennem hayatının ebedî olmayacağını iddiâ edenlerin ileri sürdükleri, *insanın sınırlı ömründeki, sınırlı sayıdaki inkâr ve isyanlarına mukabil, sonsuz azaba maruz kalması Allah'ın adaletine yakışmaz* iddiâsı**[11]** na verilen cevabı zikredelim: Said Nursî bu iddiâya şu altı maddeyle cevap vermiştir:

1. Kâfir olarak ölen kimse, rûh cevheri bozulduğu için, ebedî olarak da yaşasa ebedî olarak kâfir kalırdı. İşte böyle fâsid bir kalb nihâyetsiz cinâyetler işlemeye müstaidddir. Dolayısıyla nihâyetsiz azaba müstehaktır.

2. İnkâr her ne kadar sınırlı bir zaman zarfında olsa da, fakat vahdaniyyete şehâdet eden sınırsız sayıdaki mahlukatın şehâdetlerini yalanlama hükmünde olduğu için, nihâyetsiz bir zulümdür.

3. Küfür nihâyetsiz nimetlere karşılık işlenen bir küfrân-ı ni'mettir.

4. Küfür, gayr-ı mütenâhi olan Zât ve Sıfât-ı İlahiyye'ye karşı işlenmiş bir cinâyettir. Ebedîyi inkâr edenin cezâsı da ebedî olur.

5. Beşer vicdanı her ne kadar zâhiren sınırlı ve mahsûr ise de, hakikatte arzu ve istekleri ebede kadar uzanmıştır. Bu yüzden nihâyetsiz gibidir. İnkâr ile ise, bu vicdan kirlenip, yok olur.

6. Zıd zıddına aykırı olsa da, pek çok hükümde benzerdir. İmân ebedî lezzetler verdiği gibi, inkârdan da ebedî elemler doğar.

Bu altı cihet birleştirildiğinde görülecektir ki, ebedî azap nihayetsiz cinâyete mukabildir. Bu ise, tam bir adalettir**[12]**.

Dipnotlar:

[1]. Bu mevzuyla alakalı diğer âyetler ve izahları için bkz. Mustafa Sabri, ***İlahî Adalet*** (Hulûd, Cehennemde Kalışın ve Azabın Ebediyetiyle İlgili Ayetler Bahsi), sadeleştiren: Ömer H. Özalp, Pınar yay. İstanbul, 1996, s. 205-240.

[2]. Bkz. Bekir Topaloğlu, ***"Cehennem",*** D.İ.A. VII, 232.

[3]. Razî, XVIII, 51.

[4]. Razî, XVIII, 51.

[5]. Razî, XVIII, 52.

[6]. Bkz. Maverdî, II, 505-506; Razî, XVIII,52-53; Alusî, XII,142-144.

[7]. Diğer iki görüş ise şöyledir: Cennet ve Cehennem fânîdir, Cennet ve Cehennem dâimi ve bakîdir.

[8]. Bkz. İbn Kayyımi'l-Cevziyye, ***Hadi'l-Ervâh ilâ Bilâdi'l-Efrâh (Vasfu'l-Cenne)***, thk., Y. Ali Bedîvî, 3.bsk., Dâru İbn Kesîr, Beyrut, 1993, s. 503-528.

[9]. Bkz. Şa'ranî, ***el-Yevâkıt ve'l-Cevâhir***, II, 165.

[10]. Bkz. Musa Carullah, ***Rahmet-i İlahiyye Bürhanları***, s. 253-341;***İnsanların Akide-i İlahiyelerine Bir Nazar***, s. 345-362 (her iki eser de Mustafa Sabri'nin ***İlâhî Adalet*** adlı eseri içindedir)

Burada bir düzeltmede bulunmak yerinde olacaktır: S. Ateş, S. Kutub'un Kur'ân'daki *hissî tahyîl ve tecsîm*'e örnek olarak zikrettiği **"deve iğne deliğinden geçinceye kadar, kâfirler cennete giremeyeceklerdir..."**(A'râf, 40) âyeti hakkındaki ifâdelerinden, Kutub'un Cehennemliklerin uzun bir ömür sonra Cennete gireceklerine işârette bulunduğunu söyleyerek, bu fikrini tenkid etmektedir (bkz. Kutub, ***Kur'ân'da Edebî Tasvîr***, çev., Süleyman Ateş, 2. bsk., Hilâl yay., Ankara 1978, s. 109). Ancak, kanaatimce Kutub böyle demek istememiştir. Ateş'in, *"Kâfirlerin uzun bir ömürden sonra Cennete gireceklerini ifâde için"* şeklinde tercüme ettiği, *... El-madrûbu li-duhûli'l-kâfirîne'l-cennete ba'de umrin tavîl* ibaresi-ni, *"Kâfirlerin uzun bir ömürden sonra cennete girmelerine dâir"*, veya *".... Cennete girip girmeyecekleri hakkında"* olarak da değerlendirebiliriz. Bu cümlenin devamı da bu kanaatimizi destekler mahiyettedir. Çünkü, devamında şöyle diyor: **"***fe'l-hayalu yazallu âkifen alâ temessüli hâzihi'l-hareketi'l-acîbeti'l-leti lâ tetimmu ve-lâ tekifu mâ tâbeahâ'l-hayâl! (Hayal, takib ettikçe, ardına düştükçe, durmak tükenmek bilmeyen bu acaip hareketin temessülü (görüntüsü) karşısında donup kalır")* (bkz. Kutub, ***et-Tasvîru'l-Fenniyyu fi'l-Kur'ân***, 9. bsk., Daru'l-Maarif, Kahire, tsz., s. 66). Görüldüğü gibi, buradaki "*durmak tükenmek bilmeyen*" ifâdesi, ebedîlik ifâde etmektedir. Dolayısıyla, önceki cümlenin de belirttiğimiz şekilde tercüme edilmesi daha doğru olur. Kutub'un, ***fî Zılâli'l-Kur'ân***'ında, bu âyetin tefsiri hakkında söylediklerinde de (bkz. Kutub, ***fî Zılâl***, III, 1291) böyle bir iddiânın olmaması, bu izâhımızı desteklemektedir.

[11]. Bkz. Razî, XVIII, 51.

[12]. Nursî, ***İşârâtu'l-İ'câz,*** s.109-110.

Kur'ân'dan örneklerle üzerinde durmaya çalıştığımız bu *üç özelliği*, öncelikle sık sık gündeme getirilen *reenkarnasyon* konusundan başlayarak, karşılıklı iddiâ ve cevaplara yer vermek sûretiyle, ilerde, daha geniş bir eserde ele almayı düşündüğümüzü burada ifâde etmekte yarar görüyorum.

***

SONSUZLUĞUN SONSUZLUĞU

[114 KOD]

[◙Kod-001◘]

BAŞLANGIÇLAR

[Sonsuzluk kavramının ilmi merciler, delil ve matematiksel /fiziksel / felsefi ve sosyolojik tanımlamaları]

Bil ki, Ey Dost!

"Ne zaman dünyayı izlemeyi, takip etmeyi bırakırsan, Kendinde yol almaya başlarsın.."

Bilir misin ki, Allah'ın rızasına talip olmak, Bütün cevapları bildiğin bir sınavı güven ile geçmeye benzer.

İşte, bu yüzden ve bundan maksat dememiz odur ki, sığınabileceğin tek bir yer ve başını koyabileceğin tek bir alan vardır ki, bunun için bütün insanlar secde eder, hakikatte tüm alem Allah'ın sırlarını açtığı, tüm kainata sığmayan, ama onun kalbine sığan, bir mü'minin kalbine secde eder..

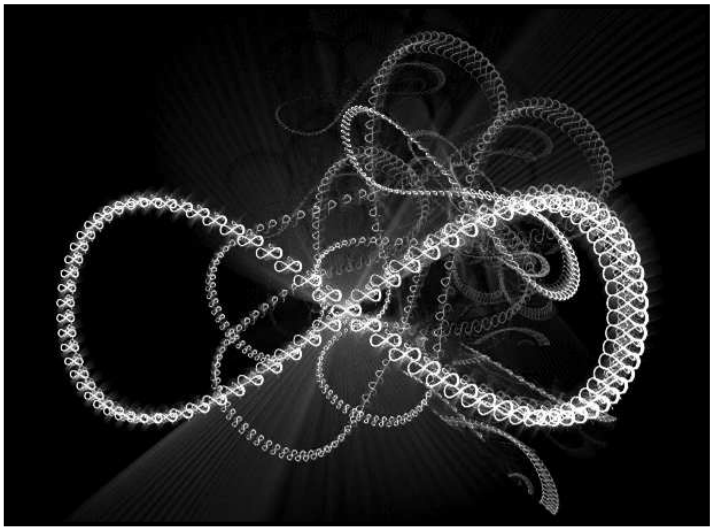
"O yüzden, sanma hakikat görünen şu maddedir, maddeden maksat manadır."

"Bil ki, o da çölün derinliklerindeki bir kuyu misal, bir veli'nin gönlünde saklıdır.."

***

[◙Kod-002◘]

KAİNATIN Evrensel Kod Tanımlaması

Kendi içimdeki YOL, en SONSUZ kere sonsuz bir döngü, evrene ilişkin sonsuzluklar toplamı olan, HAREKET'sel bütündür ve bu ise TEVHİD'a açılan bir kapı gibidir..

Bu hareketlerin izdüşümleri, günlük hareketlerimi düşüncelerimi oluşturan BİR ve BÜTÜN'dür..

Öyle ki bu BÜTÜN parçalamak, mümkün olmadığı gibi, açıklamak da mümkün değildir, dolayısıyla KENDİ'ni açmak ve açıklamak GAYRİ-MÜMKÜN'dür, çünkü bu O'nun ruhundan senin kendi varlığına üflenen, VAHDANİYYETİ'ne ve EHADİYYETİ'ne, yani O'nun SONSUZ varlığına ve BİR'liğine açılan bir kapı mahiyetindedir..

***

[◙Kod-003◘]

DEFINITIONs [Matematiksel / Fiziksel Tanımlamalar-1]

"BAŞLANGIÇ, BEN VE NOKTA"

"Bil ki, ey dostum. Şu fani, geçici alemde KENDİ'ni çözümlemek, KAİNAT'a ilişkin en esaslı ASIL ve/veya ASİL BAŞLANGIÇ, temel ilkesel metod'dur. Kainatın hamuru bil ki, SEN'de yani İNSAN'da başlamaktadır. Fizik kainatta, aslında Evreni tanımlamak denilen şey, SONSUZ kez içimizden geçen TEĞET bir düzlemsel SONSUZ SİCİMSEL parçasımızın, dünya üzerindeki sonsuz kısa GÖRÜNTÜSÜ ve tanımıdır ve her şey sadece kısa bir AN için bu ince çizgide var olabilir, onun az ötesi ise SONSUZ alemdir ki, O ALLAH SONSUZLUĞU'na kapı açar.

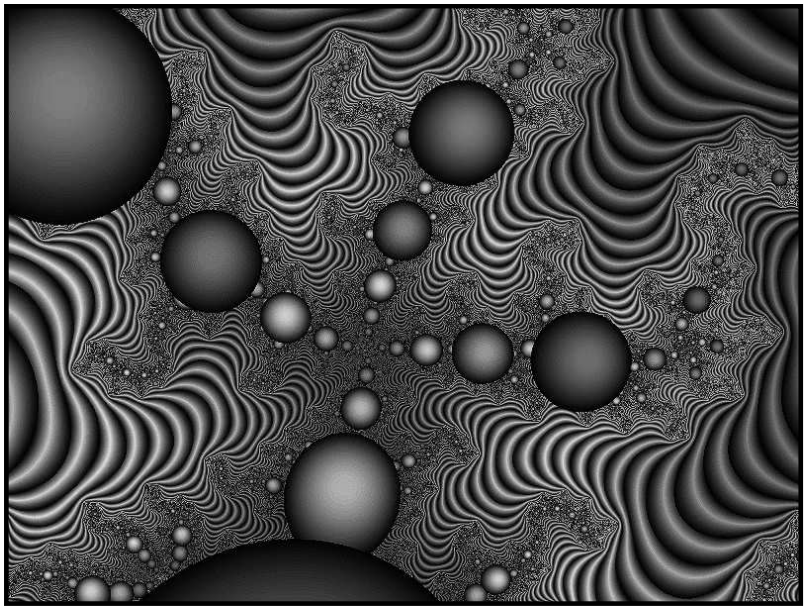
Bu İLKSEL bedensel işlevleri oluşturur ve BEN bu anda NOKTA'dır. İşte o NOKTA ise sonsuz bir hat ve/veya daire etrafında KÜME'lenmiş SONLU ve SINIRLI varlık alemleri ve ruhlar olgusunu/örgüsünü oluşturur. Bu kümelenme kendini tanımaya doğum anından başlar, NOKTA bu anda doğumu sonsuza açılan KURAN-

I HAKİM'İN ilk harfi ve ilmin kapısı olarak kabul edilen B'NİN NOKTASINDAKİ BAŞLANGIÇ'ı temsil eder ..

***

[◙Kod-004◘]

DEFINITIONs [Matematiksel / Fiziksel Tanımlamalar-2]

"YAŞAM VE ÖLÜM"

YAŞAM ve ÖLÜM arasındaki ince çizgide, SONSUZ KÜÇÜK bir duraksama AN'ı yaşanır, işte o an parçası, başlangıç anındaki NOKTA'da derc edilen senin tüm dünya hayatı boyunca yaşamış olduğun, HAYAT PROGRAMI'nın bir ekrandaki kısa bir GÖRÜNTÜSÜ'dür.

Bu görüntü karelerinin SONSUZ toplamı, HAYATIN TOPLAMI olup, karelerin film şeritlerine eklenmesi sırasında, her bir karenin bulunduğu ilmek noktasına bir DÜĞÜM atılır ve bu düğümler diğer NOKTASAL (yaşayanlarla) bağlantıları oluşturu-

lurken, BEN'in anne rahmindeki göbek kordonlarının bağlanmış olduğu SİCİM parçaları, evrenle sonsuz titreşim içerisine girer, ve kablo parçaları gibi ETKİLEŞİM halindeki, diğer göbek kordonlarıyla DUYGUSAL ve/veya FİZİKSEL ve/veya RUHSAL bağlantılarını tüm DÜNYA hayatı boyunca o film kareleri vasıtasıyla sürdürerek dünya çizgisini tamamlar.

Yalnız kareleri oluşturan DÜĞÜMLER BİTTİĞİNDE, NOKTASAL (yaşayan)'ın hayatı da SONSUZ kez SON'a ermiş olur..

***

[◙Kod-005◘]

DEFINITIONs [Matematiksel / Fiziksel Tanımlamalar-3]

"ACI ÇEKME (FİRAK) ARZUSU ve ERDEMLİK İLKESİ"

Bil ki, temel olarak, ACI çekmek ve ERDEM'lik ilkesi, insanı TEKAMÜL'e götüren iki araç olmakla birlikte; kendi BEN'liğindeki ÖZ'e ulaşmak için, Tanrı'sal bilgiye de ihtiyaç vardır. Şöyle ki, Allah'tan gelen bu tanrısal kadim bilgi, hem bu alemden ayrılığın, geldiği ilk ruhlar aleminden ayrılmanın verdiği acı çekme ve firak acısı yoluyla BEN'liğe kanalize edilebileceği gibi, başka bir boyutta veya alemde, var olan salt İLHAM'a dayalı vayihsel bilginin, RÜYA veya KEŞİF veyahutta direkt alınarak, zihne indirgenmesiyle, HAKİKAT bilgisiyle bütünleşir ve ZAMAN ÖTESİ boyutta bulunan uniform ve hiç değişmeyen SABİT ve/veya SONSUZ ALLAH bilgisi denizinde BEN'liğine kavuşur.

Bu anlamda, ACI ÇEKME ve AHLAK ve/veya ERDEM bu bilgiyi zihne daha KOLAY ve/veya KISAYOL'dan elde etmesinde bir araç olarak görülebilir. Bu yüzden, büyük bilgeliğe ve tanrısal vahye mazhar olan yüce ruhlu kişiler bu acı çekme ve erdeme kavuşma sürecinde çeşitli imtihanlardan geçtikleri uzun bir YOL kat ederler ve hepsinde de ortak NOKTA ve NİHAİ İLAHİ AMAÇ; bu acı çekme, çile ve firak arzusuyla yanıp tutuşarak olgunlaşan bir arif gönle sahip olmaktır. Misal olarak, BUDA ve/veya HZ. MUHAMMED gibi.